

ΗΜΕΡΙΔΑ

«ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ»

**Ο περί της Διαχείρισης της περιουσίας ανίκανων
προσώπων Νόμος (Ν.23(Ι)/1996)**

**Ομιλητής: Ευτύχιος Χατζηχριστοδούλου
Πρώτος Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών, ΥΚΕ**

Σκοπός του Νόμου

- Η προστασία των ατόμων που, λόγω διανοητικής διαταραχής, τοξικομανίας, αλκοολισμού, εγκεφαλικής ή άλλης σωματικής βλάβης, ή άλλης πάθησης ή ασθένειας, η οποία καθιστά το άτομο αυτό ανήμπορο να ασκήσει την κρίση και βούληση του, δεν είναι σε θέση να διαχειριστεί την περιουσία του ή να διευθύνει τις υποθέσεις του.

Αρμόδια Αρχή

Ο νόμος ορίζει ως αρμόδιο «Διευθυντή» τον Διευθυντή Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και κατ' επέκταση αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του Νόμου, το Υπουργείο Υγείας. Στην πράξη όμως οι ΥΚΕ έχουν αναλάβει πλήρως την εφαρμογή του Νόμου, αφού σε καμία περίπτωση δεν έχει οριστεί ως διαχειριστής ο Διευθυντής των ΥΨΥ.

- **Άρθρο 4 – Άσκηση των εξουσιών του αρμόδιου δικαστηρίου:**

- (1) Το αρμόδιο δικαστήριο ασκεί οποιαδήποτε από τις εξουσίες του δυνάμει του παρόντος Νόμου, κατόπιν αίτησης ή άλλων γραπτών παραστάσεων που υποβάλλονται από ενδιαφερόμενο πρόσωπο. Η αίτηση αυτή επιδίδεται στο ανίκανο πρόσωπο και σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο κρίνεται αναγκαίο από το αρμόδιο δικαστήριο.

- (2) Για σκοπούς του παρόντος άρθρου «**ενδιαφερόμενο πρόσωπο**» σημαίνει

- (α) το σύζυγο ή τη σύζυγο του ανίκανου προσώπου, τον πατέρα, τη μητέρα και τους κατιόντες αυτού.

- (β) το Διευθυντή ΥΨΥ και το Διευθυντή ΥΚΕ και

- (γ) οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο ικανοποιεί το αρμόδιο δικαστήριο για το **συμφέρον του στην περιουσία** του ανίκανου προσώπου.

Διορισμός Διαχειριστή

- Με βάση το Άρθρο 5 του Νόμου(Γενικές Διατάξεις) το αρμόδιο δικαστήριο έχει εξουσία σχετικά με την περιουσία και τις υποθέσεις ανίκανου προσώπου:

α) Να λάβει ή να φροντίσει να ληφθούν όλα τα μέτρα για την εν γένει διαχείριση της περιουσίας και των υποθέσεων του ή για τη συντήρηση ή για άλλο όφελος του ανίκανου προσώπου

β) Το αρμόδιο δικαστήριο αποσκοπεί στην ικανοποίηση κατά προτεραιότητα των αναγκών και στην ευημερία του ανίκανου προσώπου,

γ) Το αρμόδιο δικαστήριο έχει εξουσία με διάταγμα του να προβαίνει στο διορισμό διαχειριστή της περιουσίας του ανίκανου προσώπου ο οποίος δύναται να γίνει και με αναφορά στο φορέα ορισμένου αξιώματος.

Απαλλαγή Καθηκόντων Διαχειριστή

Διαχειριστής που διορίζεται δυνάμει του άρθρου 7 απαλλάσσεται των καθηκόντων του

(i) με διάταγμα του αρμόδιου δικαστηρίου, όταν αυτό ικανοποιηθεί ότι το ανίκανο πρόσωπο έχει επανακτήσει την ικανότητα του να διαχειρίζεται την περιουσία του και να διευθύνει τις υποθέσεις του ή όταν κριθεί σκόπιμο για οποιουδήποτε άλλους λόγους.

(ii) όταν το ανίκανο πρόσωπο αποβιώσει,

(iii) όταν ενεργεί δολίως ή με αμέλεια.

Διαδικασίες έκδοσης διατάγματος διαχείρισης περιουσίας ανίκανου προσώπου

Αρμοδιότητες των ΥΚΕ

- Οι ΥΚΕ δέχονται αναφορές ή και εντοπίζουν άτομα που δεν είναι σε θέση να ασκήσουν τη βούληση ή τη θέληση τους και **αφού διερευνηθεί ότι δεν υπάρχει ενδιαφερόμενο πρόσωπο** όπως ορίζεται από το Άρθρο 4 του Νόμου, τότε και μόνο υποβάλλεται αίτηση μέσω του Γενικού Εισαγγελέα για να οριστεί ως διαχειρίστρια η ΔΥΚΕ.
- Οι ΥΚΕ ετοιμάζουν έκθεση γεγονότων που αποστέλλεται στη Νομική Υπηρεσία για σκοπούς καταχώρησης αίτησης για διαχείριση περιουσίας ανίκανου προσώπου.
- Με την έκδοση διατάγματος, ο **Διευθυντής ΥΚΕ** ορίζεται ως διαχειριστής της περιουσίας του ανίκανου προσώπου.
- Σύμφωνα με το διάταγμα ο Διαχειριστής υποχρεούται **κάθε 12 μήνες** από την ημερομηνία έκδοσης του διατάγματος και για όσο διαρκεί ο διορισμός του, να υποβάλλει περιοδικούς ελεγμένους λογαριασμούς στον Πρωτοκολλητή του Δικαστηρίου.
- Σήμερα, στις ΥΚΕ υπάρχουν 23 ενήλικα άτομα για τα οποία η ΔΥΚΕ έχει διοριστεί ως Διαχειρίστρια της περιουσίας τους.

Ακύρωση Διατάγματος Διαχείρισης

- Στις περιπτώσεις ακύρωσης διατάγματος διαχείρισης που το ανίκανο πρόσωπο έχει αποβιώσει, υποβάλλεται σχετική αίτηση στο Δικαστήριο με κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία.

Κενά ή / και αδυναμίες της Νομοθεσίας

Ζητήματα: σχετικά με την απαίτηση του Δικαστηρίου για την καταβολή εγγυήσεων από τον Διευθυντή των ΥΚΕ.

Μητρώο διαχείρισης και Έφορος Προστασίας Ανίκανων Προσώπων:

- Μη διορισμός από το Υπουργικό Συμβούλιο προσώπου ως Εφόρου Προστασίας Ανίκανων Προσώπων.
- Απουσία καταλόγου ερευνητών για εξέταση των περιστατικών της υπόθεσης και υποβολή προς το δικαστήριο σχετικής έκθεσης πριν την έκδοση του διατάγματος.
- Δεν προβλέπεται ρητά το δικαίωμα φυσικής παρουσίας του ανίκανου προσώπου ενώπιον του Δικαστηρίου (*audi alteram partem*), προκειμένου να ακουστεί πριν από την έκδοση του σχετικού διατάγματος.
- Ωστόσο, το δικαίωμα φυσικής παρουσίας του προσώπου που πρόκειται να κηρυχθεί ανίκανο ενώπιον του Δικαστηρίου θεωρείται ότι διασφαλίζεται εμμέσως μέσω της επίδοσης της αίτησης στον ίδιο τον εναγόμενο. Με τον τρόπο αυτό, το πρόσωπο λαμβάνει γνώση της διαδικασίας και έχει τη δυνατότητα, εφόσον το επιθυμεί, είτε να εκπροσωπηθεί μέσω δικηγόρου ή να εμφανιστεί ενώπιον του Δικαστηρίου.

Κενά ή / και αδυναμίες της Νομοθεσίας

Ο παρών Νόμος σαφώς δεν συνάδει και δεν εξυπηρετεί το δικαίωμα του ατόμου με αναπηρία να είναι ίσο απέναντι στον νόμο, όπως προβλέπεται από το Άρθρο 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Το Άρθρο 12 αναγνωρίζει τη δικαιοπρακτική ικανότητα όλων των ατόμων με αναπηρία, καθώς και το δικαίωμά τους να λαμβάνουν αποφάσεις για τη ζωή τους με υποστήριξη, όταν αυτό είναι αναγκαίο.

Οι ΥΚΕ σε συνεργασία με άλλες Υπηρεσίες και Φορείς εργάζονται προς αυτή την κατεύθυνση για την εφαρμογή ενός νέου νομοθετικού πλαισίου με σκοπό την πλήρη εφαρμογή του Άρθρου 12 της Σύμβασής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Σύμβαση της Χάγης για Διεθνή Προστασία Ενηλίκων

- **2009:** Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε τη Σύμβαση της Χάγης για τη Διεθνή Προστασία Ενηλίκων και την επικύρωσε το **2018**.
- Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ορίζονται ως Κεντρική Αρχή.

Σκοπός της Σύμβασης:

- Η Σύμβαση αποσκοπεί στην προστασία ενηλίκων που, λόγω μειωμένων ικανοτήτων, δεν μπορούν να φροντίσουν τα συμφέροντά τους και υλοποιείται στην Κύπρο κυρίως μέσω του Νόμου περί Διαχείρισης της Περιουσίας Ανίκανων Προσώπων (Ν.23(Ι)/1996).
- Η Σύμβαση εφαρμόζεται σε περιπτώσεις ενηλίκων που, λόγω ανεπάρκειας ή διαταραχής των προσωπικών τους ικανοτήτων, αδυνατούν να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους.

Στόχος της Σύμβασης:

- α) να προσδιορίσει ποιο κράτος έχει δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας,
- β) ποιο δίκαιο εφαρμόζεται,
- γ) πώς αναγνωρίζονται και εκτελούνται τα σχετικά μέτρα στα συμβαλλόμενα κράτη, καθώς και
- δ) να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών για την αποτελεσματική προστασία των ευάλωτων ενηλίκων.

Ο περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμος του 1997 (Ν.77(Ι)/1997)

- Οι ΥΚΕ αναλαμβάνουν περιπτώσεις ψυχικά ασθενών, με βάση τις πρόνοιες των περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμων του 1997 έως 2007.
- Συγκεκριμένα, υποβάλλεται αίτηση στο Δικαστήριο από τον προσωπικό αντιπρόσωπο του ασθενούς για την έκδοση διατάγματος προσωρινής νοσηλείας ασθενούς. Σε περίπτωση όμως που ο προσωπικός αντιπρόσωπος δεν υποβάλει αίτηση ή είναι αδύνατο να εντοπιστεί τότε την αίτηση υποβάλει η αστυνομία ή οι ΥΚΕ.
- Σύμφωνα με τον Περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμο, εκδίδονται δικαστικά διατάγματα για υποχρεωτική νοσηλεία ατόμων με ψυχική αναπηρία, όταν συντρέχει κίνδυνος για τα ίδια ή για τρίτους. Ο περιορισμός της ελευθερίας πρέπει να είναι αναγκαίος, προσωρινός και να υπόκειται σε συνεχή δικαστικό έλεγχο χωρίς να περιορίζει την προσωπική τους ελευθερία.

A vertical bar on the left side of the slide, transitioning from orange at the top to purple at the bottom.

Σας ευχαριστώ για
την προσοχή σας